

Eşyanın hakikati nedir?

Karadeniz Ereğli'den Ramazan Çalışan: “Hakikî hakaik-i eşya, esma-i İlâhiyedir. Mahiyet-i eşya ise, o hakaikin gölgeleridir.” 32. Sözün 3. Mevkîfının 1. Mebhasında geçen bu sözde, eşyanın hakikati ile eşyanın mahiyeti arasında nasıl bir fark var. Kısaca izah edebilir misiniz?

İLİMLER ANLAMA SEFERBERLİĞİNDE

Eşyanın hakikati nedir, sorusu neyi soruyor?

Taşın, toprağın, suyun, havanın yapısını mı? Maddenin gerçekte ne olduğunu mu? Tohumun içine dünya kadar şifrenin nasıl girdiğini mi, gözle gözükmeyen DNA sarmalının içine koca bir hayat programının nasıl şifrelendiğini mi, bir gramdan bir milyon defa küçük bir ağırlığa sahip bir virüsün insan dünyasını alt üst eden yapısını mı, demirin niçin ve nasıl demir olduğunu mu..vs. Sorular bitmez.

Eşyanın karmaşık hakikatini kavramak için Biyoloji'den Ekoloji'ye, Fizik'ten Kimya'ya beşerî ilimlerin bütünü kolları sıvamıştır. Bununla beraber bu sonsuz bilinmeyenli denklemi çözdüğünü hiçbir ilim bugün itibariyle söyleyemediği gibi, hâlâ bilinmeyenlerin yanında bilinenler denizde bir damla mesabesinde.

Eşyanın hakikati nedir?

Peygamber Efendimiz'in (asm) bir duâsının, “Ya Rabbi bana eşyanın hakikatini göster.” olduğu biliniyor.

MÜKEMMELİKLER ZİNCİRİ

Risale-i Nur, eşya'nın gerçek hakikatinin “mükemmelliği” konusunda muhteşem bir zincir sıralıyor.

Şöyle ki: Mükemmel, muhteşem, nakışlı, süslü bir saray, mükemmel bir ustalığı gösterir. Mükemmel ustalık fiili, ustalık sıfatının ve sanatının mükemmelliğini gösterir. Ustalık sıfatının ve sanatının mükemmelliği, ustalık isminin mükemmelliğini gösterir. Ustalık isminin mükemmelliği, ustanın istidadının mükemmelliğini gösterir.

Ustanın istidadının mükemmelliği, ustanın zatının kemalini, mahiyetinin ulviyetini gösterir.

Bir muhteşem saray olan bu kâinatta, eser, eşya, gözüken ve gözükmeyen her şey mükemmeldir. Eşyanın, eserin ve maddenin güzelliği, eşyayı halden hale çeviren fiillerin kemalini gösterir. Fiil varsa Fail vardır. Fiiller mükemmel ise, bu Fail'in kemalini gösterir. Failin kemali, Failin isimlerinin kemalini; Failin isimlerinin kemali, sıfatlarının kemalini; sıfatlarının kemali, şunun ve istidadının kemalini gösterir. O da Fail-i Zülcelâl olan Allah'ın zatının kemalini gösterir.

Kemal hakikatının binlerce perdesi vardır: Şuun, sıfat, esma, fiiller ve eserler sadece bir kaçıdır. Hepsi de kemalin zirvesindedirler.

Bediüzzaman bu kemal basamaklarını zikrettikten sonra der ki:

“İşte şu derece hakikî kemalât-ı zâtiyenin bürhan-ı kat'î ile vücudu sabit olduktan sonra, gayra bakan ve emsal ve ezdada tefevvuk cihetiyle olan nisbî kemalâtın ne ehemmiyeti kalır, ne derece sönük düşer, anlarsın.” 1

SONSUZ MAHİYETLER NASIL VÜCUDA GELİYOR?

Bu kâinatta her şey mükemmeldir! Eşya, madde, eser, Esmâ, sıfatlar şunun ve zat-ı Kibriya olan Cenab-ı Allah.

Eşyanın hakikati, Allah'ın isimlerinin tecellilerinden ibarettir. Allah'ın isimleri tecelli edince, eşyanın mahiyeti, yani yapısı, yani taş olup toprak olması, su olup hava olması, demir olup ağaç olması... Ve bunların daha alt birimleri olan hücrelerin, minerallerin ve cevherlerin yapısı... Ve bunların daha alt birimleri olan atomların ve moleküllerin yapısı... Ve bunların daha alt birimleri olan protonların ve elektronların yapısı... Ve bunların daha alt birimleri olan kuarkların ve fotonların yapısı... Ve bunların daha alt birimleri olan esir ve enerjinin yapısı vb gibi sonsuz mahiyetler vücuda geliyor.

Eşyanın varlığı Mucid isminin tecellisidir. Eşyanın suretler göstermesi Musavvir isminin; en güzel bir sanat içinde olması Sani, Müzeyyin, Cemîl, Hâlık gibi isimlerin tecellisidir. Renklerle kaynaşmış olarak yaratılması Mülevvin isminin; hayat sahibi kılınması Muhyî isminin; ölüme mazhar kılınması Mümît isminin tecellisidir.

Eşyanın mahiyetleri mükemmeldir ve eşyanın hakikatini ihata etme ve tam manasıyla kavrama istidadımız maalesef ki yoktur. Havsalamız duruyor ve donuyor.

DUÂ

Allah'ım! Bize eşyanın hakikatini göster! Dünyanın hakikatini göster! Ahiretin hakikatine itminan ver! Nefsimizin kusurunu göster! Rahmetinin büyüklüğünü göster! Bizi rahmetine ve ilmine ram eyle! Âmin.

Dipnot:

1- Sözler, s. 697.